

21.3 BESWAARSKRIF GK POTCHEFSTROOM-DIE BULT TEEN DIE BESLUIT VAN SINODE 2009 OOR DIE VROU IN DIE DIENSTE VAN OUDERLINGE EN PREDIKANT (2015: Artt 33, 36, 245) (2016: Artt 43, 66, 68)

2016

- A. Die Beswaarskrif word gestel.
- B. Dr JH Howell rapporteer namens die Kommissie Kerkregtelik.

2015

- A. Ds HS Coetzee stel die Beswaarskrif.
- B. **Besluit:** Verdere hantering staan oor in afwagting van besluit tov Rapport Deputate Eenheid in Verskeidenheid (21.1).
- C. **Besluit:** Verwys na Spesiale Sinode (Kyk 21.1 Rapport Deputate Eenheid en Verskeidenheid art 245 : Al die tersaaklike Beswaarskrifte handel oor die vrou in die besondere dienste. In die lig daarvan dat die Sinode besluit het dat die saak van die vrou in die besondere dienste 'n wesentliche saak is, word aanbeveel dat al die Beswaarskrifte na die Spesiale Sinode verwys word.

D. BESWAARSKRIF

1. Besluit waarteen beswaar gemaak word

Die vergadering besluit volgens die goedgekeurde aanbeveling, 4.2, dat vroue nie in die besondere dienste van predikante en ouderlinge mag dien nie (Acta 2009:666-667). Kyk Bylae vir besonderhede van die besluitnemingsproses.

2. Beswaargrond

Die Sinode het 'n gewetensbindende besluit geneem, slegs volgens die oortuiging van 'n meerderheid, sonder dat afdoende Skrifgronde daarvoor te vinde is.

3. Beredenering

- 3.1 Die wyse waarop die Sinode tot die besluit gekom het, dui daarop dat die Sinode dit nie moontlik gevind het om 'n bindende uitspraak op duidelike Skrifgronde te lewer nie.
- 3.2 Na die breedvoerige bespreking deur die Sinode word oorgegaan tot besluitneming. Die aanbeveling van die Deputate in hulle Rapport dat "daar in gehoorsaamheid aan die Skrif" (Deputaterapport 10.15 en 12.10.2) tussen twee opsies gekies word, word nie tot stemming gebring nie.
- 3.3 In die behandeling van die Deputaterapport het die Sinode geen uitspraak of verbintenis gemaak oor 'n beoordeling van die twee uiteenlopende verklaaringsmoontlikhede wat rondom sekere Skrifdele in die Rapport uiteengesit is nie: daar is slegs daarvan kennis geneem (Acta:665, 12.10.1).
- 3.4 Die Sinode het voorts 'n Advieskommissie aangewys "om in die lig van die bespreking en die voorstelle op die tafel die Sinode te adviseer oor die verdere hantering van die saak van die vrou in die diens van ouderling en predikant" (Acta:666). Hierdie Kommissie se aanbeveling (p667, 4.2) aan die Sinode word goedgekeur, naamlik dat die bewoording van die keusemoontlikhede wat in die Deputaterapport voorgestel is, verander word deur die woorde "in gehoorsaamheid aan die Skrif" weg te laat sodat bloot by wyse van stemming gekies moes word ten gunste van of teen die oortuiging dat vroue in die besondere dienste mag dien.

- 3.5 Deur die goedkeuring van die aanbeveling van die Advieskommissie het die Sinode gekies om nie 'n duidelike uitspraak op grond van die Skrif, dit wil sê "in gehoorsaamheid aan die Skrif" oor die saak te lewer nie, maar om te besluit op grond van die "oortuiging" van die Sinode.
- 3.6 Die gekose werkswyse dui daarop dat die Sinode, ten spyte van, of miskien juis weens die beskikbaarheid van die resultate van uitvoerige voorafgaande studie, nie duidelike bindende Skrifgronde gevind het waarop 'n besluit oor die saak "in gehoorsaamheid aan die Skrif" geneem kon word nie.
- 3.7 Omdat die besluit dus bloot volgens die oortuiging van die meerderheid van die Sinodegangers geneem is, sou 'n volgende Sinode op grond van dieselfde Kommissieverslag tot 'n ander oortuiging kon kom.
- 3.8 Na ons mening is die aangewese Skriftuurlike en Gereformeerde benadering om besluite oor beginselsake op grond van duidelike Skrifgegewens te neem of, as daar nie sodanige Skrifgegewens bestaan nie, nie gewetensbindende besluite te neem nie. Hand 15, Rom 14, Rom 16:17-18, Gal 5:1-11, Kol 2, 1 Kor 8 en ons Belydenis (NGB, art 32) leer dat gelowiges nie mekaar se gewetens moet bind oor sake wat nie duidelik en wesenlik tot die geloof in die verlossing van Jesus Christus alleen staan nie.
- 3.9 Die gevolg van die wyse waarop die besluit geformuleer en geneem is, is dat die Sinode geen motivering vir die besluit dat vroue nie in die besondere dienste van predikant en ouderling mag dien, verskaf nie. Die besluit impliseer egter sonder motivering 'n voorkeur vir die verklaringsopsies in die tweede kolom van die Deputaterapport. Dat die Sinode egter geen uitdruklike uitspraak oor die aard van die verskil tussen die twee standpunte maak nie, maar bloot daarvan kennis neem (Acta:666, 12.10.3), bring mee dat die Sinode nagelaat het om prinsipiële leiding oor die saak aan die kerkverband te gee.
- 3.10 Na ons mening kan 'n Sinode nie met reg 'n keuse tussen die twee stelle eksegetiese resultate wat in die Deputaterapport uiteengesit is, maak nie, omdat afdoende uitsprake oor die saak nie in die Skrifopenbaring te vinde is nie.
- 3.11 Daar moet daarteen gewaak word om die Skrif met hierdie vraagstuk te oorra.
- 3.12 Die verskille in die Kerkverband oor die vraag of vroue in die ampte van predikant en ouderling mag dien, is na ons mening belangrik, maar nie so belangrik dat dit die eenheid van die Kerk van Christus in gedrang mag bring nie. Verskillende sienings hieroor behoort in liefde geduld te word.

4. Slotsom en versoek aan die Sinode

Die Kerkraad is van mening dat daar na al die jare se studie in die GKSA en wêreldwyd, geen duidelike Skrifmotivering gevind kon word wat so duidelik is dat 'n gewetensbindende besluit oor die saak van die vrou in die besondere dienste van ouderling en predikant geneem kan word nie. *Gevolglik versoek die Kerkraad die Sinode om die besluit van 2009 dat vroue nie in die besondere dienste van predikant en ouderling mag dien nie, te herroep.*

5. Implikasies van die besluit

- 5.1 Deur die herroeping van die besluit van 2009 sal die Sinode te kenne gee dat daar geen afdoende Skrifgronde oor die vraag of vroue in die ampte van predikant en ouderling mag dien, en waarmee die gewete gebind kan word, bestaan nie.
- 5.2 Voorts sal dit meebring dat die kerke self verantwoordelikheid sal moet aanvaar om oor die saak te besluit of vroue in die betrokke gemeentes tot die ampte van predikant en ouderling toegelaat mag word.

E. KOMMISSIERAPPORT: KERKREGTELIK

1. Opdrag

Kyk na die kerkregtelike aspekte uit al die toegewysde Beswaarskrifte ingedien op die Buitengewonde Algemene Sinode 2016 (BAS).

- 1.1 Al die kerkregtelike beginsels wat aangespreek moet word uit die verskillende Beswaarskrifte, moet uitgewys word (pt 4).
- 1.2 Kerkregtelike beginsels moet toegepas word in die konteks van elke afsonderlike Beswaarskrif (pte 5-8).

Besluit: Punte 1.1 en 1.2 kennis geneem.

2. Werkswyse

- 2.1 Al die Beswaarskrifte is deurgewerk, en relevante Kerkordelike aangeleenthede is geïdentifiseer en aangespreek. Die Rapport spreek oorsigtelik al die kerkregtelike sake aan wat in die Beswaarskrifte na vore kom, en daarna word al die Beswaarskrifte afsonderlik en puntsgewys beoordeel.
- 2.2 Ds HS Coetzee van GK Potchefstroom-Die Bult en dr J Lion-Cachet van GK Klerksdorp het by die Kommissie aangemeld ten einde toeligting te gee.

Besluit: Punte 2.1 en 2.2 kennis geneem.

3. Kerkregtelike beginsels ter sprake

- 3.1 Sedert die reformasie is daar 'n bepaalde ampsbeskouing wat ook in ons Kerkorde sy grondslag gekry het. Van die beswaardes beredeneer dat die Sinode alleen die diskontinuiteit, en nie ook die kontinuïteit in die ampte in die Ou en die Nuwe Testament ondersoek het nie. Die vervulling van die ampte is in Christus. Daarom is daar nie 'n reglynige sprong tussen die ampte in die Ou en die Nuwe Testament nie. Ons Kerkorde gaan uit van die veronderstelling dat daar vier dienste is, naamlik professore, predikante, ouderlinge, diakens (KO, art 2).
- 3.2 Van die Beswaarskrifte stel dit dat die twee keuses waar tussen gekies moes word, maak dat die minderheid voor die meerderheid moet buig sonder enige aanduiding oor waarom die Sinode die een bo die ander verkies het. Daar word ook beweer dat die Sinode nie in gehoorsaamheid aan die Skrif 'n keuse kon maak nie – tog is daar 'n keuse gemaak. Dit veronderstel dat die keuse wat verkies is, die een is wat die Sinode onder leiding van die Gees bepaal het as die korrekte. Wie die oordeel nou wil oorlaat aan die plaaslike kerkraad "**om immers self in hulle verskillende omstandighede oor die saak te beslis**", maak die weg oop vir independentisme. Kerkverband waarborg juis dat ons nie weens die gebrek aan gawes oor besondere sake ons eie weg loop en sodoende die kenmerke van die ware kerk begin prysgee nie. Die weg van KO, art 31 (meerderheid besluit) het onself as kerke met mekaar vasgemaak. Die ordelike weg kan gevolg word om dit te verander (indien die ander kerke op grond van Skrif, Belydenis en Kerkorde daartoe oortuig kan word).
- 3.3 In van die Beswaarskrifte word daar onderskeid gemaak tussen die "**in die lig van die behandeling van die Rapport**" teenoor die "**gehoorsaamheid aan die Skrif**". Dit is 'n valse onderskeid. Juis op grond van die Skrifgegewens (soos vervat in die Rapport) is daar bepaalde besluite geneem. Hier word, deur 'n woordspeling, die indruk geskep dat die Sinode nie die Skrifgegewens behoorlik in aanmerking geneem het nie.
- 3.4 Wanneer 'n Sinode besluite neem, word die Here gesmeek om aan die vergadering leiding te gee deur sy Gees (vgl KO, art 32). Alle Skrifverklarings, motiverings en beredenerings word in oorweging geneem voordat daar tot stemming oorgegaan word. Die besluit wat geneem word, staan, tensy die teendeel uit die Woord bewys kan word deur beswaar of appèl (KO, artt 31 & 46).
- 3.5 Die vereiste dat daar konsensus moet wees oor die verklaring van die Skrif, stel 'n nuwe werkswyse deur die Sinode voor. 'n Nuwe werkswyse moet deur middel van Beswaarskrif of Beskrywingspunt op die tafel gebring en getoets word.

Op Sinode 2015 (Acta 2015:276, 20.4) is daar nie aan 'n Beskrywingspunt deur Streeksinode Pretoria gevolg gegee nie. Hierdie Beskrywingspunt het versoek dat besluite rondom wesenlike sake met eenstemmigheid geneem moet word. Deur nie aan hierdie Beskrywingspunt gevolg te gee nie, het die Sinode die beginsel van KO, art 31 bekragtig.

- 3.6 Indien daar nie op grond van Skrif, Belydenis en Kerkorde duidelikheid oor 'n saak is nie, word die *status quo* gehandhaaf (KO, artt 31 & 46). Die bewyslas rus op die beswaarde of die persoon wat wil verander, om op grond van Skrif, Belydenis en Kerkorde die teendeel te bewys (KO, artt 31 & 46). Daar word deur sommige beswaardes beweer dat die Sinode aan die kerke duidelike en gemotiveerde Skrifgronde moet gee om die *status quo* te bewys. Die Sinode is egter geen studieliggaam nie. Die kerke moet studeer en hul studie deur die Sinode laat toets. Die *onus* rus dus op beswaardes om besluite te wysig. Hulle moet met Skrifgronde duidelik en gemotiveerd aantoon waarom daar kan/mag/moet verander word.
- 3.7 'n Meerdere vergadering se werkswyse word deur daardie vergadering onder leiding van die Moderamen vasgestel (KO, art 35). 'n Vergadering het, byvoorbeeld, die prerogatief om bloot kennis te neem van 'n voorstel wat hy nie vir sy eie rekening wil neem nie.
- 3.8 Daar word beweer dat gewetensbinding plaasvind wanneer meerderheidstem, en nie Skrifgronde nie, die deurslag van besluite gee. KO, art 31 is die ooreengekome wyse waarop besware hanteer behoort te word. Die leiding van die Heilige Gees by besluitneming deur vergaderings mag nooit misken word nie (kyk Hand 15:28, en ook KO, art 32). Wanneer 'n besluit met meerderheidstem geneem word op grond van Skrif, Belydenis en Kerkorde, word daar nie geheers nie ('n foutiewe interpretasie van KO, art 84), want dan regeer die Skrif.
- 3.9 Die woord "gewetensbinding" word dikwels in die kerke verkeerdelik gebruik as synde net negatief. Besluite deur meerdere vergaderings word juis geneem op grond van Skrif, Belydenis en Kerkorde. Afgevaardigdes na meerdere vergaderings het hul gewetens gebind deur die Openlike Verklaring af te lê. Daardeer onderneem hulle om besluite te neem op grond van Skrif, Belydenis en Kerkorde. Afgevaardigdes het ook reeds, toe hulle Belydenis van geloof afgelê het, onderneem om Skrif, Belydenis en Kerkorde te honoreer.
- 3.10 Daar moet gewaak word om te redeneer vanuit die kollegialistiese siening dat dit die Sinode is wat besluite neem en afforseer. Wanneer kerke byeenkom in meerdere vergaderings word daar nie deur 'n "hoër vergadering" besluite op mindere vergaderings afgedwing nie, maar die kerke besluit saam op grond van Skrif, Belydenis en Kerkorde, in ooreenstemming met die presbiteriale kerkregeringstelsel.
- 3.11 Uit die beredenering van bepaalde Beswaarskrifte, kom die suggestie dat daar 'n spanning, en selfs teenstrydigheid, bestaan tussen die Skrif aan die een kant, en die Kerkorde aan die ander kant. Hierdie is 'n foutiewe redenasie aangesien die Kerkorde op die Skrif en Belydenis gebaseer is.
- 3.12 'n Beswaar moet behoorlik begrond word op Skrif, Belydenis en Kerkorde (KO, art 31). Die blote uitspraak van 'n opinie, (byvoorbeeld sogenaamde "**onwyse optrede**"), is geen afdoende bewys nie.
- 3.13 Die *onus* rus op die beswaarde om te bewys dat besluite nie volgens Skrif, Belydenis en Kerkorde is nie. Die *onus* rus dus nie op meerdere vergaderings om te bewys dat dit wel die geval is nie (KO, art 31). Die werking van die Heilige Gees moet nie by die neem van besluite misken word nie.
- 3.14 Daar word deur sommige beswaardes beweer dat die saak rondom die vrou nie 'n wesenlike of prinsipiële saak is nie. Sinode 2015 het egter besluit dat dit wel 'n wesenlike of prinsipiële saak is, welke besluit as vas en bindend beskou moet word (KO, art 31).

3.15 Daar word deur sommige beswaardes om verdraagsaamheid gevra om mekaar se verskillende standpunte oor die saak van die vrou te akkommodeer, aangesien die saak belangrik is, maar na hulle mening nie so belangrik is dat die eenheid in die kerk daardeur in gedrang moet kom nie. Wat wesenlike sake aanbetref, mag ons egter nie net bloot in verdraagsaamheid verskillende standpunte akkommodeer nie maar bly by Skrif, Belydenis en Kerkorde. Feitlik 'n derde van die Kerkorde handel oor die dienste. Dit dui op die belangrikheid van die dienste vir die orde binne die kerk. Dit impliseer dat die dienste 'n wesenlike saak is wat alle kerke se kerkwees raak (KO, art 1).

Besluit: Punte 3.1 tot 3.15 kennis geneem.

4. 21.3, p336: Beswaarskrif GK Potchefstroom-Die Bult teen die besluit van Sinode 2009 oor die vrou in die dienste van ouderling en predikant

4.1 *Beswaargrond (p336)*

4.1.1 Die Beswaardes meen dat die Sinode 'n gewetensbindende besluit geneem het, slegs volgens die oortuiging van 'n meerderheid, sonder dat afdoende Skrifgronde daarvoor te vinde is.

4.2 *Beoordeling*

4.2.1 Die beswaardes beweer dat die Sinode nie 'n bindende uitspraak op duidelike Skrifgronde kon lewer nie.

4.2.1.1 Beoordeling: Die Sinode het per implikasie 'n duidelike besluit geneem. Deur sy besluit het hy vir die Skrifgetuigenis (soos vervat in die Rapport) volgens die een standpunt gekies.

4.2.2 Die beswaardes beweer dat om bloot by wyse van stemming te kies, 'n ongeldige wyse is om besluite te mag neem.

4.2.2.1 Beoordeling: Hierdie siening is in stryd met KO, art 31 wat die beswaardes volgens die kerklike weg moet toets.

4.2.3 Die beswaardes beweer dat daar nie duidelike Skrifgronde gevind kon word waarop 'n besluit oor die saak in gehoorsaamheid aan die Skrif geneem kon word nie.

4.2.3.1 Beoordeling: Die beswaardes kon nie uit die Skrif aantoon dat die vrou wel in die besondere dienste bevestig mag word nie. Die onus en die bewyslas rus op die beswaardes (KO, art 31).

4.2.4 Die beswaardes beweer dat slegs op grond van 'n meerderheid besluit is en dat 'n volgende Sinode anders sou kon besluit.

4.2.4.1 Beoordeling

4.2.4.1.1 Daar word beweer dat gewetensbinding plaasvind wanneer meerderheidstem, en nie Skrifgronde nie, die deurslag van besluite gee. KO, art 31 is die ooreengekome wyse waarop besware hanteer behoort te word. Die leiding van die Heilige Gees by besluitneming deur vergaderings mag nooit misken word nie (kyk Hand 15:28 en ook KO, art 32). Wanneer 'n besluit met meerderheidstem geneem word op grond van Skrif, Belydenis en Kerkorde, word daar nie geheers nie (foutiewe interpretasie van KO, art 84), want dan regeer die Skrif.

4.2.4.1.2 Die woord "gewetensbinding" word dikwels in die kerke verkeerdlik gebruik as synde net negatief. Besluite deur meerdere vergaderings word juis geneem op grond van Skrif, Belydenis en Kerkorde. Afgevaardigdes na meerdere vergaderings het hul gewetens gebind deur die Openlike Verklaring af te lê. Daardeur onderneem hulle om besluite te neem op grond van Skrif, Belydenis en Kerkorde. Afgevaardigdes het ook reeds, toe hulle Belydenis van geloof afgelê het, onderneem om Skrif, Belydenis en Kerkorde te honoreer.

4.2.4.1.3 Daar moet gewaak word om te redeneer vanuit die kollegialistiese siening dat dit die Sinode is wat besluite neem en afforseer. Wanneer kerke byeenkom in meerdere vergaderings word daar nie deur 'n "hoër vergadering" besluite op mindere vergaderings afgedwing nie, maar die kerke besluit saam op grond van Skrif, Belydenis en Kerkorde in ooreenstemming met die Presbiteriale kerkregeringstelsel.

- 4.2.4.1.4 Die beswaardes beweer dat die saak rondom die vrou nie 'n wesenlike of prinsipiële saak is nie. Sinode 2015 (Acta 2015:320, 7.3.2; 323, 2.1) het egter besluit dat dit wel 'n wesenlike of prinsipiële saak is, welke besluit as vas en bindend beskou moet word (KO, art 31).
- 4.2.5 Die beswaardes beweer dat die Sinode geen motivering vir sy besluit verskaf het nie (dat vroue nie as ouderlinge of predikante mag dien nie).
- 4.2.5.1 Beoordeling: Die *onus* rus op die beswaarde om te bewys dat besluite nie volgens Skrif, Belydenis en Kerkorde is nie. Die *onus* rus dus nie op meerdere vergaderings om te bewys dat dit wel die geval is nie (KO, art 31). Die Sinode het op grond van die studie soos vervat in die Rapport, wat rus op die Skrif, besluit. Sou die beswaardes meen dat hulle verongelyk is, kan die weg van KO, artt 31 en 46 gevolg word.
- 4.2.6 Die beswaardes beweer dat 'n Sinode nie met reg 'n keuse tussen twee stelle eksegetiese resultate kan maak as daar nie afdoende uitsprake in die Skrif is nie.
- 4.2.6.1 Beoordeling: Die Sinode het per implikasie besluit vir die een interpretasie. Sou die Sinode besluit het om nie oor die saak te stem nie, sou die gevolg wees dat die *status quo* gehandhaaf moes word, aangesien die beswaardes nie in die lig van die Skrif kon bewys dat hul standpunt die korrekte is nie.
- 4.2.7 Die beswaardes doen 'n beroep op verdraagsaamheid om mekaar se verskillende standpunte oor hierdie saak te akkommodeer, aangesien die saak belangrik is, ***“maar nie so belangrik dat die eenheid van die Kerk van Christus in gedrang mag bring nie. Verskillende sienings hieroor behoort in liefde geduld te word.”***
- 4.2.7.1 Beoordeling: Sinode 2015 (Acta 2015:320, 7.3.2; 323, 2.1) het alreeds besluit dat dit wel 'n wesenlike of prinsipiële saak is, welke besluit as vas en bindend beskou moet word (KO, art 31).
- 4.2.8 Wat die beswaardes se aangeduide implikasies betref, word as volg beoordeel.
- 4.2.8.1 Indien daar nie afdoende Skrifbewys is nie, word die *status quo* gehandhaaf (KO, art 31). Ons bly dus by dit wat vas en bindend is en by die gesonde leer wat ons goed ken (2 Tim 3:15).
- 4.2.8.2 Die versoek deur die beswaardes dat plaaslike kerke self moet besluit of hulle vroue in die besondere dienste wil bevestig of nie, sal lei tot 'n verdere verbreking van die eenheid binne kerkverband (Ef 4:1-6). Daar moet binne die kerkverband gewaak word teen independentisme wat die vrywillige binding aan tesame genome besluite prysgee (vgl KO, art 31).
- 4.2.8.3 Die Kerkorde se eerste afdeling handel oor die dienste. Dit impliseer dat die ampte 'n wesenlike saak is wat alle kerke se kerkwees raak. (KO, art 1).

Besluit: Punte 4.1 tot 4.2.8.3 kennis geneem.

4.3 Aanbeveling

- 4.3.1 Die Beswaarskrif slaag in sy geheel nie.

Besluit: Goedgekeur.